

Eksponuojama Konstitucijos raidai skirta paroda

Lankytojams pristatomos skirtingų metų Lietuvos Respublikos Konstitucijos.

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos trečiojo aukšto galerijoje eksponuojama paroda „Lietuvos Respublikos Konstitucijos: ištakos, raida ir dabartis“.

Parodoje pristatoma beveik 100 eksponatų iš baigusio kadencija Šiaulių apygardos teismo teisėjo Alfredo Vilbiko asmeninės kolekcijos. Ekspoziciją papildo Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos leidiniai.

Lankytojams pristatomos 1918–1920, 1922, 1928, 1938 ir 1992 metų Lietuvos Respublikos Konstitucijos. Taip pat 1791 metų Gegužės 3-iosios Abiejų Tautų Respublikos konstitucija – pirmoji parlamentiniu būdu priimta rašytinė konstitucija Europoje ir antroji rašytinė konstitucija pasaulyje. Ekspoziciją papildo 2008 metais išleista Lietuvos Respublikos Konstitucija, skirta Seimo rinkėjui, kuriam po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukako 18 metų.

Dalį parodos leidinių praturtina įrašai, tokie kaip teisininko, politiko Artūro Paulausko autografas, 1988 metų JAV lietuvių linkėjimas Persitvarkymo Sąjūdžio steigėjui Antanui Buračui: „Linkime daug sėkmės ir išvermės kuriant naują Lietuvos konstituciją“.

Eksponuojami ne tik leidiniai, bet ir suvenyrai, proginiai medaliai, nuotraukos, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjo ženklas.

Dėmesys skiriamas ir užsienio valstybių konstitucionalizmui: pristatomos Armėnijos JAV, Rumunijos, Sakartvelo, Slovėnijos, Ukrainos ir kitų valstybių konstitucijos bei konstituciniai teismai, jų suvenyrai, kiti eksponatai.

Paroda veiks iki 2023 metų vasario 28 dienos. Šių metų rugpjūčio 1 dieną buvo minimas 1922 metų Lietuvos Valstybės Konstitucijos šimtmetis, o spalio 25 dieną – dabar galiojančios 1992 metų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30-metis.

Parengta pagal bibliotekos inf.

Kainos prekybos tinkluose jokia logika nepaaiškinamos

„Labai pabrango kūdikių prekės. Aš vaikiško mišinuko skardinę pirkdavau po 12 eurų „Norfoje“, bet ši prekė iš „Norfos“ prieš kurį laiką dingo. Kituose prekybos tinkluose – „Rimi“, „Iki“, „Maximoje“ – tas pats mišinukas kainuoja nuo 19 iki 23 eurų, o Lenkijoje analogiškas – 11 eurų. Negi mišinukas Lietuvoje turi tapti prabangos preke? Lenkijoje kiek mažesnis PVM, bet ne tiek, kad kainos skirtųsi dvigubai. Dabar į Lenkiją apsipirkti važiuoja ir tie, kurie anksčiau nevažiuodavo. Ar nebus taip, kad mūsų prekybininkai antkainius daug didesnius užsideda?“ – „Vakaro žinių“ retoriškai klausė skaitytoja Virginija.

Danas NAGELĖ
„Vakaro žinių“ žurnalistas

„Vakaro žinios“ užklausė „Rimi“, „Iki“ bei „Maximos“, kodėl Lietuvoje pabrango kūdikių prekės ir kodėl yra toks didelis kainų skirtumas, palyginti su Lenkija, nes vien mažesniu PVM kone 100 proc. kainų skirtumo pagrįsti negalima. Taip pat pasidomėjome, ar, siaučiant tokiai infliacijai, iš principo pasikeitė pirkėjų įpročiai, ar daugiau žmonių renka si prekes iš pigiausio krepšelio, ar dažniau perkama per akcijas ir t. t.

„Maxima“ dėl kūdikių maisto nieko konkretaus neatsakė. Tačiau apie pirkėjų įpročius pakomentavo plačiau. Prekybos tinklo „Maxima“ Pirkimų departamento direktorius Marius Tilmantas teigė, kad žmonės yra tapę racionalesni, labiau seka akcijas ir pagal tai planuoja savo pirkinius.

„Kasdieniuose pirkėjų pasirinkimuose didesnis dėmesys yra skiriamas svarbiausioms vartojimo prekėms, todėl stebime sumažėjusius aprangos, galanterijos bei kitų pramoninių prekių, kurios nėra pirmo būtinio, pardavimus. Akcijos ir kitos svarbios nuolaidos visada buvo svarbios pirkėjams, tačiau šiuo metu tai yra ypač aktualu. Net 82 proc. pirkėjų nurodo, kad jiems yra svarbu, jog apsipirkant jų pageidaujamai prekei būtų taikoma nuolaida“, – dėstė M. Tilmantas.

„Rimi Lietuva“ atstovė Gabrielė Šerėnienė tvirtino, kad kūdikių maisto kainos susijusios su įvairiais veiksniais, kuriuos gamintojai patiria dėl pasaulio

ekonomikas sukretusio Ukrainos karo.

„Tesiasi atsistatymas po COVID-19 krizės: žymiai išaugo kaštai, susiję su pakuočių medžiagomis, pabrango pieno mišinių ingredientai, taip pat ženkliai padidėjo energijos kainos“, – vardijo G. Šerėnienė, nors lygiai su tokiomis pačiomis problemomis susidūrė ir Lenkija.

Pasak jos, nors prekių skaičius pirkėjų krepšeliuose pasikeitė nedaug, vis dažniau renkama pigesnes prekes.

O štai „Iki“ komunikacijos vadovė Vaida Budrienė pareiškė, kad jos atstovaujamas prekybos tinklas kainų politikos nekomentuos.

Situacijos komentaras

Kainų palyginimo ir racionalaus vartojimo portalo pricer.lt įkūrėjas bei vadovas Arūnas VIŽICKAS:

– Lietuvos prekybininkai aiškina, kad pas mus kainos didesnės nei Lenkijoje, nes padidėjo kaštai, išaugo energetikos kainos. Tačiau juk tas pats vyksta ir Lenkijoje. Ar tai rimti argumentai?

– Mes kaip tik praėjusį savaitgalį su viena TV laida važiuavome į Lenkiją, tai pamatėme, kokios ten kainos. Mūsų „Iki“ toks pat kūdikių maistelis parduodamas po 24 eurus, o Lenkijos „Biedronkoje“ – po 11 eurų.

Yra kelios pagrindinės priežastys. Pirmą – pas mus yra iškreipta kainodara: prekybininkai nerealiai užkelia kainas, o po to, viliodami pirkėjus, nuo jų dalija „nuolaidas“. Tačiau tos nuolaidos nereiškia, kad prekybininkas

Lietuvoje, palyginti su Lenkija, kainos gerokai didesnės.

pardavinėja prekes vos ne už savikainą. Ne. Dažniausiai su „nuolaidomis“ prekė parduodama už normalią kainą ar net kiek didesnę, nei siūlo gretimos rinkos.

Įdomu tai, kad nulinis PVM Lenkijoje įvestas šviežiam maistui, o daugeliui prekių galioja 23 proc. PVM – netgi didesnis nei mūsų 21 proc.

– Galite pateikti konkrečių pavyzdžių, kaip skiriasi analogiškų produktų kainos?

– Pavyzdžiui, „Milka“ šokoladui yra įvesta vadinama reguliari kaina 1,55 euro, o tas pats šokoladas Lenkijoje kainuoja 0,85 cento. Vištienos krūtinėlė Lietuvoje kainuoja 6,99 euro, Lenkijoje – apie 3,70 euro. Tokius pavyzdžius galima vardinti ir vardinti. Yra dar toks fenomenas, kad lietuviškos prekės išvažiuoja iš Lietuvos ir Lenkijoje stebuklingai atpinga.

Pastebėjome, kad pienininkai savo produkciją Lenkijai parduoda pigiau nei Lietuvoje. Nelabai sąžiningas elgesys savų pirkėjų atžvilgiu. Užsienyje prekybininkai turi alternatyvų – gali pirkti iš Lietuvos, o gali ir nepirkti. O Lietuvos prekybininkai priversti konkuruoti, nes yra koncentruota rinka, mat yra 4 didžiausi gamintojai. Pasekmė: Lietuvoje „Dvaro“ pienas kainuoja per 1,7 euro, o Lenkijoje tokių pat parametru

pienas kainuoja 89 centus. Beje, „Dvaro“ varškės kilogramas Lietuvoje jau kainuoja 13–14 eurų!

– Esate užsiminęs, kad Lenkijoje suveikia PVM lengvatos – jei jos įvedamos, prekybininkai pasidalija su pirkėjais. Ar Lietuvoje lengvatos suveiktų, ar vis dėlto prekybininkai didžiąją naudą didinti pelnus?

– Kad PVM sumažinimas duotų efektą, reikia daug faktorių. Turi būti išardyta susitarimų dėl kainų sistema, turėtų veikti reali konkurencija, kad apsimokėtų parduoti pigiau, jei nori didesnės rinkos dalies. O kai konkurencijos beveik nėra, gaunasi taip, kaip su „Lidl“. Atėjo „Lidl“ – Lietuva plojo katučių, nes padarė mažesnes kainas. Tačiau tik užėmė tam tikrą rinkos dalį ir viskas apsvirtė. Dabar generuoja pelnus ir kai kuriais atvejais tampa vienu brangiausių prekybos tinklų. Susidaro įspūdis, kad vadovaujamosi nuostata: geriau parduoti mažiau, bet brangiai.

Praėjusi Vyriausybė bandė su tuo kovoti, tačiau tai buvo pavesta pajukos objektu. Todėl dabar mes turime didžiausią infliaciją ES. Dabartinės Vyriausybės elgesys sudaro įspūdį, kad augančios kainos ją tenkina, nes generuoja daugiau pajamų iš PVM.

– Gamintojai, prekybos tinklai

produkcijos brangimą aiškios energijos išteklių brangimu. Tikite, kad jos sugrįžtų į buvę lygi, jei analogiškai atpigėtų energetika? Juk žmonės jau būtų pratinti prie beprotiškų kainų, tai kam jas mažinti, jei gali didinti pelnus?

– Noriu akcentuoti, ką Vyršybė turi daryti. PVM turi būti konkurencingas, kad žmonės tuvoje uždirbtų pinigų nevažiuo išleisti Lenkijoje. Turi būti laisva liberalizuota rinka smulkia verslui. Dabar iš ūkininkų parduoti supirkinėja pusvelčiui. Ūkininkas galėtų pats pieną parduoti. Bet pas mus taip viskas suvaržoma visokiais epidemiologiniais lykais, kai nei pieno, nei mėsos smulkioji pramonė nesivysto. Suvalkų yra 14–15 skerdyklų, pas mus norint ją atidaryti, kia investuoti milijonus dėl didelių išlaidų sąlygų.

Kalbant apie kainas: kol Lietuvoje žmonės pirks, tol jos auga. Dabar energetika atpigo, ūkininkų dalis produkcijos kainoje mažėjo, bet galutinė prekių kainų mažkėdėl nesumažėjo. Todėl manau, kad energetikos kainos grįžus į buvusį lygį, į tą patį grįžtų ir produktų kainos. Tada ne rinkos dėsniais Lietuvoje kas pagrįsta. Viskas pagrįsta gika: jei moka – imkim.